

*Seuraavat haltia -ja kummitustarinat on lyhentäen muokattu Kirsti Mäkisen kirjasta Kruunupäinen käärme ja muita Suomen kansan tarinoita (Otava 2011).*

## KODINHALTIA VAROITTA SATEESTA

Isäntä oli kerran nähnyt kodinhaltian unessa. Koko talon väki oli ollut heinänteossa. Isäntää väsytti niin, että hän päätti mennä ruokalevon aikaan vintille ottamaan nokoset. Hän ehti juuri nukahtaa, kun oviaukkoon ilmestyi isokokoinen nainen. Nainen tuli sisään ja nykäisi isäntää jalasta. ”Nouse ylös heinää korjaamaan”, nainen käski, ”huomenna sataa.”

Isäntä heräsi. Oliko hän nähnyt unta? Ei, hän oli aivan selvästi nähnyt, miten naisen helmat heilahtivat oviaukossa.

Isäntä meni pihalle eikä tiennyt mitä uskoa. Taivas oli kirkas, oli poutasää. Isäntä ei voinut kuitenkaan palata jatkamaan uniaan. Hän vei talon väen pellolle, ja he jatkoivat töitä, vaikka ruokatauko oli jäänyt kovin lyhyeksi.

Kun heinät oli saatu latoon, jyrähti ukkonen ja alkoi sataa.

## PIKKUTYTTÖ KOHTAA KODINHALTIAN

Eräs pikkutyttö oli yksin tuvassa. Hänen äitinsä ja isosiskonsa olivat menneet lepäämään, vain pikkutyttö valvoi. Yhtäkkiä tuvan ovi aukesi. Sisään astui tuntematon nainen, pieni ja tumma. Tulija käveli nurkkaan ja livahti uunin ja seinän väliseen rakoon. Pikkutyttö yritti tirkistellä rakoon, muttei nähnyt enää ketään. Kun äiti heräsi, hän selitti tyttölle, että tämä oli nähnyt talon haltian.

## HALTIA PAHASTUU VÄÄRÄNLAISESTA LAHJASTA

Eräässä talossa oli kovin touhukas haltia, naisihminen. Se pesi joka ilta kaikki astiatkin. Aamuisin olivat illallisastiat puhtaina tarkasti paikoillaan. Kerran joku onnistui näkemään haltian vilaukselta ja huomasi, että sen hame oli vanha ja repaleinen. Päätettiin ilahduttaa ahkeraa haltiaa ja pantiin tuolinselkämykselle sitä varten ehjä, hyvä hame. Siitäkös haltia suuttui! Se ei sen koommin pessyt talon astioita eikä näyttäytynyt enää koskaan.

## TANSSI-INTOINEN TYTTÖ

Rikkaassa talossa eleli talon ainoa tytär, aikuinen nainen. Hänellä ei ollut kiirettä naimisiin. Tyttö oli niin innokas käymään tansseissa, ettei häntä kiinnostanut lasten- eikä taloudenhoito. Tyttö olikin taitava tanssija, kylän paras.

Vuosia kului. Tytön ystävättäret hoitivat jo lapsiaan, heiltä olivat tanssit jääneet, mutta tyttö vain jatkoi tansseissa käyntiä. Tansseissa tyttöä ihailtiin mutta jotkut myös ihmettelivät häntä.

Sitten kävi niin, että tämä talon ainoa tytär kuoli ankaraan sairauteen. Vanhemmat veivät rakkaan vainajansa surusaatossa talon aittaan odottamaan hautajaisia. Tyttö asetettiin laudalle lepäämään ja hänet puettiin valkoisiin – sukia myöten.

Heti seuraavana aamuna vanhemmat kiiruhtivat vainajan luo. Äiti pajasi tyttänsä poskea ja suoristi hänen valkeaa pukuaan. Mutta kun hän näki sukat, hän pelästyi. Edellisenä päivänä tytölle puettut sukat olivat kuluneet pohjasta puhki. Koko talon väki ihmetteli asiaa. Ehkä hiiri on tehnyt sukkiin reikiä, joku arveli. Vainajalle puettiin nyt paksummat sukat jalkaan. Mutta kukaan ei oikeasti uskonut hiirten olleen asialla.

Seuraavana aamuna huomattiin taas, että sukat ovat aivan kuluneet: sekä varpaista että kantapäistä. Ihmettely levisi nyt talosta koko kylään, mutta kukaan ei osannut selittää tapahtunutta.

Talossa oli rohkea renki. Hän sanoi isännälle: ”Minä otan selvää, millä tavoin teidän tyttönne rikkoo sukkansa öisin. Menen kuolleen kanssa yöksi aittaan makaamaan.”

Isännälle tämä sopi, sillä he olivat jo emännän kanssa epätoivoisia. He ymmärsivät, ettei hedän tyttänsä ollut saanut rauhaa kuolemassakaan.

Renki meni illan pimetessä aittaan ja asettui sänkyyn seinän viereen. Kuollut makasi laudalla oven suussa. Tuli keskiyö. Renki valvoi, hän ei saanut nukuksi. Pian hän kuuli aitan oven ulkopuolelta ääniä. Siellä oli poikajoukko, joka naureskeli ja koputti oveen. ”Tule avaamaan!” he huusivat.

Kuollut nousi heti laudalta ja meni avaamaan oven. Joukko työntyi meluten aittaan, ja pojat alkoivat heti tanssittaa vainajaa. Lattia paukkui ja pojat hihkuivat. Renkiä alkoi pelottaa. Hän ei tiennyt mitä tekisi, joten veti vain peiton pänsä yli ja piiloutui.

Viimein tanssi loppui ja hengästyneet pojat lähtivät aitasta. Kuollut tyttö palasi laudalleen makaamaan. Aittaan tuli hiljaista.

Renki uskalsi lopulta nostaa päätään peiton alta. Silloin vainaja nosti myös päätään ja katsoi renkiä suoraan silmiin. Renki alkoi vapista pelosta, ja päätti livistää aitasta keinolla millä hyvänsä. Mutta miten hän pääsisi kuolleen ohi aitan ovelle?

Renki hyökkäsi sängystä vauhdilla kohti ovea. Hän tempaisi oven auki, mutta samassa hän tunsui luisen kouran tarttuvan tiukasti kiinni tukkaansa. Renki nykäisi päätään niin kovaa, että silmissä pimeni. Hän tunsui hiustuppojen irtoavan päästään kuolleen kouraan, mutta pääsi ulos aitasta ja paiskasi oven kiinni.

Seuraavana päivänä mentiin taas aittaan katsomaan vainajaa. Kuolleen kourassa oli yhä iso tuppohiuksia.